

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 10. novembrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Anita Rodiņa, tiesneši Veronika Krūmiņa un Mārtiņš Mits,

kolēģijas sēdē izskatījusi pieteikuma iesniedzēja [..] pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 193/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas (turpmāk – Regulators) padomes 2022. gada 3. novembra lēmuma Nr. 1/40 “Noteikumi par iepazīšanos ar tarifa projektu” 8. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) un 2022. gada 29. augusta lēmumu Nr. 1/19 “Dabaszāģes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu aprēķināšanas metodika” (turpmāk – Metodika) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 2. pantam, 92. panta pirmajam teikumam un 100. panta pirmajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma noteic: “Lietotājs var iepazīties ar tarifa projekta aprēķinā ietverto vispārpieejamo informāciju vai ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzēja noteiktā tarifa aprēķinā un tā pamatojumā ietverto vispārpieejamo informāciju Regulatora tīmekļvietnē apjomā, kas atspoguļo tarifu veidojošās kopējās izmaksas pa izmaksu pozīcijām.”

Savukārt Metodika nosaka kārtību, kādā aprēķina un nosaka dabaszāģes sadales sistēmas pakalpojuma tarifus.

3. Satversmes tiesas kompetence ir noteikta Satversmes 85. pantā, kā arī Satversmes tiesas likuma 1. un 16. pantā.

3.1. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par citu normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (aktiem). Pieteikumā lūgts atzīt Regulatora izdoto apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 2. pantam, 92. panta pirmajam teikumam un 100. panta pirmajam teikumam.

Līdz ar to minētais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

3.2. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punktam pieteikumā ir skaidri jānorāda prasījums Satversmes tiesai, citstarp identificējot konkrētu tiesību normu, kuras atbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai Satversmes tiesai būtu jāvērtē.

Pieteikuma iesniedzējs lūdz izvērtēt visas Metodikas atbilstību vairākām Satversmes normām. Pieteikumā vispārīgi norādīts, ka Metodika nenodrošina lietotāju interešu aizsardzību, kā arī pausts uzskats, ka Metodika neņem vērā lietotāju intereses attiecībā uz sabiedriskā pakalpojuma rentabilitātes līmeņa noteikšanu. Tomēr Metodika sastāv no vairāk nekā 50 normām, kurās reglamentēti dabasgāzes sadales sistēmas tarifu aprēķināšanas vispārējie un speciālie noteikumi, tostarp konkrētu lielumu aprēķināšanas formulas. Tādēļ pat saprātīgi interpretējot pieteikumu, kolēģija nevar izsecināt, konkrēti kuru Metodikas normu satversmību pieteikuma iesniedzējs apstrīd.

Līdz ar to pieteikums par Metodikas satversmības izvērtēšanu neatbilst Satversmes tiesas 18. panta pirmās daļas 5. punkta prasībām.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Atbilstoši šā panta sestās daļas 1. punktam pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārums jāpamato.

AS “Gaso” publicēja paziņojumu par dabasgāzes sadales sistēmas pakalpojuma tarifu no 2024. gada 1. janvāra. Pieteikuma iesniedzējs kā sabiedrisko pakalpojumu lietotājs iesniedza Regulatoram savus iebildumus par minēto paziņojumu un lūdza noteiktu informāciju par AS “Gaso” tarifiem un to novērtēšanas gaitu iestādē. Ar Regulatora padomes 2023. gada 19. decembra lēmumu (turpmāk – Regulatora lēmums) citstarp apstiprināti AS “Gaso” noteiktie

dabaszāzes sadales sistēmas pakalpojumu tarifi periodam no 2024. gada 1. janvāra līdz 2024. gada 31. decembrim. Nepiekrītot Regulatora lēmumam, pieteikuma iesniedzējs to pārsūdzēja Administratīvajā apgabaltiesā. Tiesa, citstarp atsaucoties uz apstrīdēto normu, spriedumā secinājusi, ka pieteikuma iesniedzējam tika nodrošināta iespēja iepazīties ar dokumentiem atbilstoši normatīvajiem aktiem un pietiekamā apjomā, lai izteiktu savus iebildumus. Pieteikuma iesniedzējs iesniedza kasācijas sūdzību par minēto tiesas spriedumu, taču ar Senāta rīcības sēdes lēmumu nolemts atteikt ierosināt kasācijas tiesvedību.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma liedz īstenot sabiedrības kontroli pār tarifiem, ir pretrunā likuma "Par sabiedrisko pakalpojumu regulatoriem" 5. pantam un tādējādi tā neatbilst arī Satversmes 2. pantam. Turklāt pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma liedz iepazīties ar visiem dokumentiem, kas pamato tarifu aprēķinu, tādēļ tā aizskar pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu un 100. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības iegūt informāciju.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas satversmību atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai un sestās daļas 1. punktam.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai, ja tā ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Pieteikuma iesniedzējs iesniedza Administratīvajā apgabaltiesā pieteikumu par Regulatora lēmuma atcelšanu. Ar Administratīvās apgabaltiesas [datums] spriedumu lietā Nr. [...] pieteikuma iesniedzēja pieteikums noraidīts. Savukārt ar Senāta [datums] rīcības sēdes lēmumu atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību pēc pieteikuma iesniedzēja kasācijas sūdzības. Tādējādi pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtās daļas pirmajam teikumam konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās.

Senāta rīcības sēdes lēmums stājies spēkā [datums]. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 17. oktobrī. Tādējādi minētais sešu mēnešu termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas satversmību atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtās daļas pirmajā teikumā noteiktajām prasībām.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 2. pantam un aizskar viņam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības uz taisnīgu tiesu un 100. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības iegūt informāciju.

Satversmes 2. pantā nostiprināts tautas suverenitātes princips, atbilstoši kuram Latvijas tauta ir valsts varas avots un suverēnās valsts varas nesēja (sk. *Satversmes tiesas 2007. gada 29. novembra sprieduma lietā Nr. 2007-10-0102 31.1. punktu*). Saskaņā ar Satversmes 92. panta pirmo teikumu ikvienam ir tiesības uz pieeju tiesai un tiesas procesam jābūt taisnīgam (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2005. gada 17. janvāra sprieduma lietā Nr. 2004-10-01 6. punktu*). Satversmes tiesa ir arī norādījusi, ka administratīvā tiesa, īstenojot savu kompetenci, noskaidro un vērtē visus lietā būtiskos apstākļus, kā arī pārbauda pārsūdzēto administratīvo aktu gan no faktu, gan tiesību viedokļa. Administratīvajā procesā tiek īstenota visaptveroša tiesas kontrole pār izpildvaras lēmumiem (sk. *Satversmes tiesas 2017. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2017-08-01 14.2. punktu*). Savukārt Satversmes 100. pantā noteikto tiesību uz vārda brīvību neatņemama sastāvdaļa ir ikvienas personas individuālas tiesības brīvi iegūt, paturēt un izplatīt informāciju. Personas tiesības iegūt informāciju ir neierobežotas, ciktāl likums nenosaka pretējo (sk. *Satversmes tiesas 2015. gada 12. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-06-01 11. punktu*). Lai vērtētu, vai apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums atbilst Satversmes 100. pantam, Satversmes tiesa noskaidro: 1) vai šajā normā ir ietverts kāds tiesību ierobežojums, 2) vai šis ierobežojums ir noteikts ar likumu un vai tam ir leģitīms mērķis un 3) vai ierobežojums ir samērīgs ar leģitīmo mērķi. Savukārt attiecībā uz ierobežojuma neatbilstību samērīguma principam Satversmes tiesa pārbauda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai jeb vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi

nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2015. gada 12. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-06-01 14. un 17. punktu, kā arī 2017. gada 21. decembra sprieduma lietā Nr. 2017-03-01 14. un 19. punktu*).

Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un pausts pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdētās normas saturu un ietekmi uz sabiedrību. Proti, pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētā norma liedz sabiedrībai efektīvi kontrolēt Regulatora darbību. Tomēr no pieteikumam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka administratīvā tiesa ir vērtējusi pēc būtības pieteikuma iesniedzēja argumentus par viņam izsniegtās informācijas apjomu un ir konstatējusi, ka informācija izsniegta atbilstoši normatīvajiem aktiem un pietiekamā apjomā, lai varētu izdarīt secinājumus par Regulatora lēmuma pamatojumu un izteikt par to iebildumus. Tāpat tiesa, pārbaudot ierobežotas pieejamības informāciju un citus dokumentus, kas izmantoti Regulatora lēmuma pieņemšanā, vērtējusi arī tarifus un atzinusi, ka Regulatora lēmums ir tiesisks. Pastāvot šādiem apstākļiem, pieteikuma iesniedzēja viedoklis par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 2. pantam, 92. panta pirmajam teikumam un 100. panta pirmajam teikumam nav pamatots ar juridiskiem argumentiem. Turklāt pieteikumā arī nav juridiski pamatots, kādēļ, pēc pieteikuma iesniedzēja ieskata, konkrētajā gadījumā ierobežojumam iegūt informāciju nav leģitīma mērķa un tas neatbilst samērīguma principam.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas satversmību neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 193/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Anita Rodiņa